

THÀNH PHỐ ĐÀ NẴNG XÂY DỰNG CON NGƯỜI PHÁT TRIỂN TOÀN DIỆN

★ TS PHẠM VĂN GIANG

Học viện Chính trị khu vực III

- **Tóm tắt:** Trong những năm qua, thành phố Đà Nẵng đã quán triệt và thực hiện hiệu quả chủ trương của Đảng, xây dựng con người mới năng động, sáng tạo, văn minh, thân thiện, làm nền tảng xây dựng thành phố an bình, đáng sống. Tuy nhiên, trước yêu cầu của kỷ nguyên phát triển mới, công tác này vẫn còn những hạn chế, bất cập, cần có các giải pháp tiếp tục xây dựng con người Đà Nẵng đáp ứng yêu cầu phát triển nhanh và bền vững. Bài viết là kết quả nghiên cứu của đề tài khoa học cấp Bộ trọng điểm: “Nghiên cứu, tổng kết thực tiễn xây dựng con người mới ở thành phố Hải Phòng và thành phố Đà Nẵng”.
- **Từ khóa:** Đà Nẵng; con người Đà Nẵng; kỷ nguyên mới.

Da Nang advances to comprehensive human development

- **Abstract:** In recent years, Da Nang City has thoroughly grasped and effectively implemented the Party's guidelines, building a new type of dynamic, creative, civilized, and friendly environment as the foundation for constructing a peaceful and livable city. However, in the face of the new development era's demands, this work still has limitations and shortcomings, requiring solutions to continue building Da Nang people who meet the requirements of rapid and sustainable development. This article is the result of research from the ministry-level key scientific project: “Research and summary of practical experiences in building new people in Hai Phong City and Da Nang City”.
- **Keywords:** Da Nang; Da Nang people; new era.

1. Mở đầu

Quán triệt tư tưởng Hồ Chí Minh và các quan điểm, chủ trương của Đảng về xây dựng con người Việt Nam phát triển toàn diện, đặc biệt là các nghị quyết, kết luận của Trung ương về xây dựng và phát triển văn hóa, con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững đất nước, thành phố Đà Nẵng đã xác định xây dựng con người là nhiệm vụ trọng tâm, xuyên suốt trong chiến lược phát triển kinh tế - xã hội. Xây dựng con người được đặt trong mối quan

hệ với phát triển kinh tế, chính trị, giáo dục - đào tạo, y tế, xây dựng môi trường văn hóa, xã hội, sinh thái lành mạnh, bảo đảm tiến bộ và công bằng xã hội, hướng tới mục tiêu xây dựng thành phố “đáng sống”, văn minh, hiện đại.

2. Nội dung

2.1. Quan điểm của Hồ Chí Minh và Đảng ta về xây dựng con người Việt Nam phát triển toàn diện

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh đặc biệt quan tâm xây dựng con người Việt Nam phát

triển toàn diện, có đủ phẩm chất, năng lực, đóng góp tích cực cho sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Người cho rằng, con người Việt Nam phát triển toàn diện là một thể thống nhất, kết hợp chặt chẽ các yếu tố, các mặt: đức, trí, thể, mỹ, tạo nên con người “vừa hồng, vừa chuyên”, vừa có đức, vừa có tài, “chẳng những thạo về chính trị, mà còn phải giỏi về chuyên môn”, nhằm làm chủ sự nghiệp cách mạng và quá trình phát triển xã hội.

Để phát huy toàn diện các phẩm chất và năng lực của con người Việt Nam, Hồ Chí Minh cho rằng, cần giáo dục học sinh “Yêu Tổ quốc, yêu nhân dân, yêu lao động, yêu khoa học, trọng của công”⁽¹⁾; “Phải dạy cho họ có chí tự lập, tự cường, quyết không chịu thua kém ai, quyết không chịu làm nô lệ”⁽²⁾, “phải có ý chí tự cường, tự lập, phải nâng cao lên mãi trình độ chính trị, văn hóa, kỹ thuật”⁽³⁾, “phải mạnh dạn, phải có quyết tâm, phải có chí khí tiến lên mãi, tiến lên không ngừng”⁽⁴⁾. Sự tự giác vươn lên là động lực nội sinh quan trọng nhất trong việc hoàn thiện bản thân, đáp ứng các yêu cầu ngày càng cao của xã hội. Nếu thiếu sự tự giác vươn lên, con người sẽ bị tụt hậu, kìm hãm sự phát triển của bản thân và toàn xã hội.

Vận dụng và phát triển sáng tạo tư tưởng Hồ Chí Minh, qua các thời kỳ cách mạng, Đảng ta kiên trì xây dựng con người Việt Nam phát triển toàn diện. Bước vào thời kỳ đổi mới, ngay từ Đại hội VI, Đảng ta đã nhấn mạnh: “Giáo dục nhằm mục tiêu hình thành và phát triển toàn diện nhân cách xã hội chủ nghĩa của thế hệ trẻ, đào tạo đội ngũ lao động có kỹ thuật, đồng bộ về ngành nghề, phù hợp với yêu cầu phân công lao động của xã hội”⁽⁵⁾. *Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội (bổ sung, phát triển năm 2011)* khẳng định: “Kết hợp và phát huy đầy đủ vai

trò của xã hội, gia đình, nhà trường, từng tập thể lao động, các đoàn thể và cộng đồng dân cư trong việc chăm lo xây dựng con người Việt Nam giàu lòng yêu nước, có ý thức làm chủ, trách nhiệm công dân; có tri thức, sức khỏe, lao động giỏi; sống có văn hóa, nghĩa tình; có tinh thần quốc tế chân chính”⁽⁶⁾.

Nhằm cụ thể hóa quan điểm này, ngày 09-6-2014, Ban Chấp hành Trung ương đã ban hành Nghị quyết số 33-NQ/TW về *xây dựng và phát triển văn hóa, con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững đất nước*, trong đó xác định: “Xây dựng nền văn hóa và con người Việt Nam phát triển toàn diện, hướng đến chân - thiện - mỹ, thấm nhuần tinh thần dân tộc, nhân văn, dân chủ và khoa học”⁽⁷⁾. Đồng thời, đề ra quan điểm, nhiệm vụ và giải pháp xây dựng con người Việt Nam trong giai đoạn mới.

Để xây dựng, phát triển văn hóa, con người đáp ứng yêu cầu phát triển đất nước trong bối cảnh mới, ngày 07-01-2026, Bộ Chính trị đã ban hành Nghị quyết số 80-NQ/TW về phát triển văn hóa Việt Nam, trong đó yêu cầu: “Phát triển văn hóa vì sự hoàn thiện nhân cách con người xã hội chủ nghĩa trong kỷ nguyên mới và xây dựng con người để phát triển văn hóa. Tạo lập môi trường văn hóa nhân văn, lành mạnh, văn minh, hiện đại. Phát triển toàn diện văn hóa, con người Việt Nam trên nền tảng hệ giá trị quốc gia, hệ giá trị văn hóa, hệ giá trị gia đình và chuẩn mực con người Việt Nam; phát huy truyền thống yêu nước, bản lĩnh, trí tuệ, tinh thần tự chủ, tự cường dân tộc, đề cao đạo đức, tài năng, sức sáng tạo và khát vọng cống hiến vì sự phồn vinh, văn minh, hạnh phúc của Nhân dân và sự phát triển mạnh mẽ của dân tộc Việt Nam trong kỷ nguyên mới”⁽⁸⁾.

Đại hội XIV của Đảng nhấn mạnh phát triển toàn diện con người Việt Nam, bổ sung các yếu

tổ hiện đại như “kỹ năng số”, “thượng tôn pháp luật” và “năng lực sáng tạo”: “Phát triển toàn diện con người Việt Nam về đạo đức, trí tuệ, ý thức dân tộc, trách nhiệm công dân, thượng tôn pháp luật, năng lực sáng tạo, thẩm mỹ, thể lực, kỹ năng sống, kỹ năng nghề nghiệp, kỹ năng số”⁽⁹⁾. Đây là bước phát triển mới, đặt con người là trung tâm, mục tiêu và động lực của sự phát triển bền vững, kết hợp hài hòa truyền thống và hiện đại. Đồng thời là những định hướng quan trọng cho quá trình xây dựng con người Việt Nam trong kỷ nguyên phát triển mới.

2.2. Những kết quả chủ yếu trong xây dựng con người thành phố Đà Nẵng

Thứ nhất, thành phố Đà Nẵng đã ban hành nhiều chủ trương, chính sách, bước đầu xác lập được hệ giá trị đặc trưng của con người Đà Nẵng

Quán triệt tư tưởng Hồ Chí Minh và các quan điểm, chủ trương của Đảng về phát triển con người, Đà Nẵng đã ban hành nhiều chủ trương, chính sách nhằm cụ thể hóa mục tiêu xây dựng con người phù hợp với điều kiện của thành phố, như: Chương trình hành động số 36-CTr/TU ngày 13-8-2014 của Thành ủy Đà Nẵng về thực hiện Nghị quyết số 33-NQ/TW của Ban Chấp hành Trung ương về xây dựng và phát triển văn hóa, con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững đất nước; Chỉ thị số 43-CT/TU ngày 14-12-2014 của Ban Thường vụ Thành ủy Đà Nẵng về tăng cường sự lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện “Năm văn hóa, văn minh đô thị 2015”; Kế hoạch số 16-KH/TU ngày 15-6-2021 của Ban Thường vụ Thành ủy Đà Nẵng về triển khai thực hiện Kết luận số 76-KL/TW ngày 4-6-2020 của Bộ Chính trị về tiếp tục thực hiện Nghị quyết số 33-NQ/TW; Chỉ thị số 23-CT/TU ngày 27-12-2022 của Ban Thường vụ Thành ủy Đà Nẵng về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác xây dựng và phát

triển văn hóa trên địa bàn thành phố; Kế hoạch số 4180/KH-UBND ngày 09-6-2016 của Ủy ban nhân dân thành phố Đà Nẵng về triển khai thực hiện Chương trình số 36-CTr/TU của Thành ủy; Kế hoạch 106/KH-UBND ngày 15-5-2023 của Ủy ban nhân dân thành phố Đà Nẵng về triển khai thực hiện Chỉ thị số 23-CT/TU của Ban Thường vụ Thành ủy; Quyết định 3460/QĐ-UBND ngày 31-12-2022 của Ủy ban nhân dân thành phố Đà Nẵng và ban hành Đề án Phát triển văn hóa - xã hội đồng bộ với phát triển kinh tế, chú trọng xây dựng con người Đà Nẵng văn minh, thân thiện, làm nền tảng xây dựng thành phố an bình, đáng sống, hình thành các giá trị bản sắc riêng, phù hợp với truyền thống, lịch sử, văn hóa của người Đà Nẵng giai đoạn 2022 - 2030.

Trên cơ sở đó, nhiều hội nghị, hội thảo, tọa đàm khoa học đã được tổ chức với quy mô và hình thức đa dạng, thu hút sự tham gia đông đảo của các chuyên gia, nhà khoa học uy tín, các nhà quản lý và hoạt động thực tiễn trong và ngoài thành phố. Qua đó, nhiều giải pháp và sáng kiến xây dựng con người được đề xuất, góp phần từng bước hình thành hệ giá trị đặc trưng của con người Đà Nẵng, đó là *năng động, sáng tạo, văn minh, thân thiện*⁽¹⁰⁾, trên cơ sở bồi đắp và hun đúc những giá trị tốt đẹp của người Việt Nam, từng bước đáp ứng yêu cầu phát triển kinh tế - xã hội của thành phố.

Thứ hai, Đà Nẵng đã đạt được nhiều kết quả trong xây dựng con người phát triển toàn diện

Quá trình phát triển kinh tế - xã hội của thành phố luôn gắn tăng trưởng kinh tế với chú trọng đầu tư cho phát triển con người toàn diện cả về thể chất, trí thức, đạo đức, thẩm mỹ.

Về thể chất: thành phố Đà Nẵng luôn “đặt sức khỏe và công tác chăm sóc sức khỏe lên vị trí chiến lược ưu tiên trong tất cả các chủ trương,

chính sách phát triển của thành phố”⁽¹¹⁾. Thể chất và sức khỏe của con người Đà Nẵng được cải thiện rõ rệt. Các chỉ số liên quan đến thể chất và dân số đều ở mức cao so với trung bình cả nước. Đến năm 2024, tuổi thọ trung bình của người Đà Nẵng đạt 76,7 tuổi - thuộc nhóm 5 địa phương có tuổi thọ cao nhất cả nước (mức trung bình toàn quốc là 74,7 tuổi). Tỷ suất sinh thô đạt 17,0‰ (so với mức trung bình cả nước là 13,5‰), tỷ suất chết thô 5,0‰ (mức trung bình cả nước là 5,6‰). Tỷ suất chết của trẻ em dưới 1 tuổi là 7,2‰ và dưới 5 tuổi là 10,9‰ - đều thấp hơn đáng kể so với mức trung bình toàn quốc (lần lượt là 11,3‰ và 16,9‰)⁽¹²⁾. Những con số này cho thấy sức khỏe thể chất, khả năng thích ứng và chất lượng dân số của người Đà Nẵng không ngừng được nâng cao, tạo nền tảng quan trọng cho quá trình phát triển con người toàn diện trong giai đoạn mới.

Về tri thức: trình độ dân trí của người Đà Nẵng thuộc nhóm cao nhất cả nước. Tỷ lệ người dân từ 15 tuổi trở lên biết đọc, biết viết đạt 99,1% (trung bình của cả nước là 96,6%)⁽¹³⁾. Cùng với đó, nguồn nhân lực của Đà Nẵng ngày càng có chất lượng cao, trình độ chuyên môn, kỹ năng nghề nghiệp được nâng lên rõ rệt. Đến năm 2024, tỷ lệ lao động từ 15 tuổi trở lên đã qua đào tạo đạt 50,3%, đứng thứ hai cả nước (sau Thành phố Hà Nội), cao hơn nhiều so với mức trung bình của khu vực Bắc Trung Bộ và duyên hải miền Trung (28,7%) cũng như trung bình cả nước (28,4%)⁽¹⁴⁾. Điều này cho thấy, ý thức học tập suốt đời, tinh thần cầu tiến và khát vọng vươn lên của người dân thành phố, đồng thời khẳng định Đà Nẵng là địa phương có nền tảng dân trí, tri thức và năng lực sáng tạo thuộc nhóm dẫn đầu, tạo điều kiện thuận lợi để hình thành con người mới năng động, bản lĩnh và thích ứng nhanh với yêu cầu của thời đại.

Về đạo đức: công tác giáo dục đạo đức, lối sống, phòng, chống tệ nạn xã hội, bạo lực học đường, vệ sinh an toàn thực phẩm, giáo dục, bồi dưỡng lòng yêu nước, nhân ái, tinh thần tự hào, tự tôn dân tộc và ý thức trách nhiệm của công dân... được triển khai dưới nhiều hình thức và mang lại hiệu quả tốt; nhiều mô hình, việc làm tốt được biểu dương, nhân rộng. Các phong trào “Uống nước nhớ nguồn”, “Đền ơn đáp nghĩa”, “Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa ở khu dân cư”, “Học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh” được triển khai sâu rộng. Các quy tắc ứng xử trong cơ quan, nơi công cộng, khu dân cư được phổ biến rộng rãi; các mô hình “công dân thân thiện”, “công sở văn minh”, “khu dân cư kiểu mẫu” được nhân rộng, hình thành nếp sống văn hóa, kỷ cương, trách nhiệm⁽¹⁵⁾. Nhờ đó, con người Đà Nẵng được hình thành trên nền tảng đạo đức vững chắc, có lòng yêu nước, yêu quê hương, sống trung thực, nhân ái, nghĩa tình, có ý thức pháp luật, văn minh, thân thiện.

Về thẩm mỹ: các hoạt động giáo dục nghệ thuật, nâng cao năng lực cảm nhận thẩm mỹ cho người dân, đặc biệt là thanh thiếu niên, được ngành giáo dục phối hợp với ngành văn hóa và các văn nghệ sĩ, các cơ quan báo chí, truyền thông tập trung triển khai thực hiện. Qua đó, đã phát huy vai trò của văn hóa, nghệ thuật trong việc bồi dưỡng tâm hồn, tình cảm con người; bảo đảm quyền hưởng thụ, sáng tạo văn hóa, nghệ thuật của mỗi người dân và cộng đồng.

Thành phố quan tâm tạo dựng không gian sống có tính thẩm mỹ cao với quy hoạch đô thị đồng bộ, kiến trúc hiện đại, cảnh quan xanh - sạch - đẹp, từ đó khơi gợi trong mỗi người dân ý thức hướng tới cái đẹp, sống có trách nhiệm, biết trân trọng giá trị hài hòa giữa con người và môi trường. Cùng với đó, việc nâng cao năng

lực thẩm mỹ còn được thể hiện qua phong thái tự tin, lịch thiệp, tinh tế của người Đà Nẵng trong giao tiếp, lao động và sinh hoạt cộng đồng. Năng lực thẩm mỹ, vì thế, đã trở thành một yếu tố quan trọng góp phần tạo nên bản sắc riêng của con người Đà Nẵng⁽¹⁶⁾.

Thứ ba, từng bước tạo lập được điều kiện và môi trường thuận lợi cho phát triển toàn diện con người.

Trong tiến trình phát triển, thành phố Đà Nẵng luôn xác định tạo lập điều kiện và môi trường thuận lợi cho phát triển toàn diện con người vừa là mục tiêu, vừa là động lực của phát triển bền vững. Thành phố đẩy mạnh phát triển kinh tế - xã hội gắn với nâng cao chất lượng đời sống nhân dân, coi đây là nền tảng vật chất quan trọng cho phát triển con người. GRDP bình quân của thành phố giai đoạn 1997-2024 tăng 10,63 lần. Đến năm 2024, GRDP bình quân đầu người đạt trên 235,2 triệu đồng, đưa Đà Nẵng vào nhóm 5 địa phương dẫn đầu cả nước về thu nhập bình quân đầu người⁽¹⁷⁾. Thành phố chú trọng phát huy quyền làm chủ của nhân dân, thực hiện Luật Thực hiện dân chủ ở cơ sở với phương châm “dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra, dân giám sát, dân thụ hưởng”, tạo điều kiện để người dân tham gia trực tiếp vào quá trình hoạch định, tổ chức thực hiện và giám sát các quyết sách liên quan đến đời sống xã hội⁽¹⁸⁾.

Thành phố chú trọng nâng cao dân trí và chất lượng nguồn nhân lực thông qua phát triển giáo dục - đào tạo. Hệ thống giáo dục từ mầm non đến đại học, giáo dục nghề nghiệp và nghiên cứu khoa học từng bước được quy hoạch, đầu tư theo định hướng xây dựng đô thị thông minh và kinh tế tri thức. Cơ sở vật chất, trang thiết bị dạy học được quan tâm đầu tư, góp phần nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện và đào tạo

nguồn nhân lực có chất lượng cao phục vụ phát triển lâu dài.

Công tác chăm sóc sức khỏe nhân dân được tăng cường với hệ thống y tế cơ sở được củng cố vững chắc; 100% xã, phường có trạm y tế và đạt chuẩn quốc gia về y tế. Nhờ đó, người dân được tiếp cận dịch vụ chăm sóc sức khỏe ban đầu thuận lợi, kịp thời và công bằng, góp phần nâng cao chất lượng dân số và sức khỏe cộng đồng. An sinh xã hội được xác định là trụ cột trong bảo đảm phát triển con người bền vững. Năm 2024, tổng nguồn lực hỗ trợ hộ nghèo trên 220 tỷ đồng, giúp 2.512 hộ thoát nghèo; đến cuối năm 2024, toàn thành phố còn 1.714 hộ nghèo, chiếm 0,57% tổng số hộ dân cư⁽¹⁹⁾.

Đà Nẵng đẩy mạnh đầu tư phát triển hạ tầng kỹ thuật đồng bộ, hiện đại, tạo điều kiện cho người dân tiếp cận internet, nền tảng số và ứng dụng công nghệ thông tin trong học tập, lao động và dịch vụ công, từng bước hình thành môi trường sống và làm việc hiện đại. Quan tâm xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh, giàu bản sắc và môi trường xã hội an toàn, kỷ cương, thân thiện, an tâm cho nhân dân, phát huy sức mạnh mềm văn hóa và bảo đảm ổn định để phát triển bền vững. Đồng thời, thành phố kiên trì thực hiện định hướng phát triển “thành phố môi trường”, được quốc tế vinh danh nhiều năm liền là “Thành phố Xanh”, qua đó khẳng định chất lượng sống ngày càng được nâng cao và nền tảng bền vững cho sự phát triển toàn diện con người.

2.3. Một số hạn chế

Thứ nhất, việc xác lập hệ giá trị con người Đà Nẵng còn chưa thực sự nhất quán

Nhận thức về hệ giá trị con người Đà Nẵng trong một số văn bản chỉ đạo, chương trình hành động cũng như trong công tác tổ chức thực hiện chưa có sự thống nhất cao; cách diễn đạt và

nhấn mạnh các giá trị còn khác nhau theo từng thời điểm, lĩnh vực, làm giảm tính định hướng và sức lan tỏa trong đời sống xã hội. Trong Đề án “Phát triển văn hóa - xã hội đồng bộ với phát triển kinh tế, chú trọng xây dựng con người Đà Nẵng văn minh, thân thiện, làm nền tảng xây dựng thành phố an bình, đáng sống, hình thành các giá trị bản sắc riêng, phù hợp với truyền thống, lịch sử, văn hóa của người Đà Nẵng giai đoạn 2022 - 2030”, phần thực trạng chủ yếu nhấn mạnh tiêu chí xây dựng con người “văn minh, thân thiện”, nhưng ở mục tiêu chung thì nêu thêm “năng động, sáng tạo”, phần nhiệm vụ và giải pháp lại nhấn mạnh tiêu chí “văn minh, thân thiện”⁽²⁰⁾...

Trong Báo cáo của Thành ủy Đà Nẵng Tổng kết 10 năm thực hiện Nghị quyết số 33-NQ/TW ngày 06-6-2014 của Ban Chấp hành Trung ương về xây dựng và phát triển văn hóa, con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững đất nước, xác định mục tiêu xây dựng bản sắc văn hóa con người Đà Nẵng là “năng động, sáng tạo, văn minh, thân thiện”⁽²¹⁾. Như vậy, việc xác lập hệ giá trị con người Đà Nẵng, dù được đánh giá là động lực quan trọng cho sự phát triển, vẫn đang khó khăn trong việc giải quyết hài hòa nhằm bảo tồn các giá trị truyền thống và hội nhập hiện đại. Cần một chiến lược rõ ràng, kết hợp hài hòa các giá trị văn hóa, gia đình và chuẩn mực con người mới để tạo nên thương hiệu “thành phố đáng sống” bền vững.

Thứ hai, trong xây dựng con người phát triển toàn diện vẫn còn hạn chế

Mặc dù hạ tầng thể thao, giáo dục thể chất và các thiết chế văn hóa được đầu tư, song việc rèn luyện thể chất cộng đồng vẫn chưa thường xuyên, nhất là ở khu vực ngoại thành, khu công nghiệp và khu tái định cư; nhịp sống đô thị hiện đại cùng các hình thức giải trí thụ động làm

giảm mức độ tham gia của người dân vào hoạt động nâng cao sức khỏe. Cơ hội tiếp cận tri thức mới, nhất là tri thức khoa học - công nghệ, kỹ năng mềm và năng lực học tập suốt đời còn chênh lệch giữa các nhóm dân cư; cơ chế hỗ trợ nâng cao trình độ cho lao động phổ thông, công nhân và thanh niên vùng ven chưa đáp ứng yêu cầu của kinh tế số và xã hội số.

Công tác giáo dục đạo đức, lối sống, lý tưởng và khát vọng cống hiến được chú trọng nhưng còn thiên về tuyên truyền; vẫn tồn tại những biểu hiện suy thoái về đạo đức, lối sống thực dụng, cá nhân chủ nghĩa, tâm lý ngại đổi mới, thiếu khát vọng vươn lên ở một bộ phận người dân. Bên cạnh đó, công tác giáo dục thẩm mỹ và việc tổ chức các hoạt động văn hóa - nghệ thuật còn chưa thường xuyên, làm hạn chế khả năng thụ hưởng văn hóa và hình thành lối sống thẩm mỹ lành mạnh trong cộng đồng⁽²²⁾.

Thứ ba, việc tạo lập môi trường và các điều kiện cần thiết cho quá trình xây dựng con người vẫn còn những hạn chế, bất cập, chưa thực sự đáp ứng yêu cầu phát triển trong giai đoạn mới

Bên cạnh những kết quả đạt được, việc tạo lập môi trường và các điều kiện cho quá trình xây dựng con người ở thành phố Đà Nẵng vẫn chưa thực sự đáp ứng yêu cầu phát triển nhanh và bền vững. Sự chênh lệch về thu nhập, cơ hội việc làm và khả năng tiếp cận các dịch vụ xã hội cơ bản giữa khu vực trung tâm và ngoại thành ảnh hưởng trực tiếp đến chất lượng sống và điều kiện phát triển con người. Nguồn lực đầu tư cho văn hóa và phát triển con người chưa thật sự tương xứng, còn dàn trải. Một số thiết chế văn hóa hiệu quả khai thác chưa cao; hoạt động giáo dục giá trị, xây dựng lối sống, nếp sống văn minh ở một số nơi còn mang tính hình thức, chưa tạo được chuyển biến rõ nét trong đời sống xã hội⁽²³⁾.

Hệ thống y tế, nhất là y tế cơ sở ở một số địa bàn, chưa đáp ứng tốt yêu cầu chăm sóc sức khỏe nhân dân; việc gắn chăm sóc y tế với giáo dục sức khỏe cộng đồng còn hạn chế, dẫn đến sự phát triển thể chất chưa đồng đều. Trong lĩnh vực an sinh xã hội, một bộ phận người dân, nhất là lao động nhập cư và cư dân khu tái định cư, vẫn gặp khó khăn trong tiếp cận và thụ hưởng chính sách; một số chính sách còn mang tính hỗ trợ ngắn hạn, chưa gắn chặt với sinh kế bền vững. Còn có sự chênh lệch về tiếp cận công nghệ giữa các khu vực và nhóm dân cư. Quá trình đô thị hóa nhanh làm nảy sinh một số vấn đề về quản lý xã hội, môi trường⁽²⁴⁾.

2.4. Một số giải pháp xây dựng con người thành phố Đà Nẵng phát triển toàn diện đáp ứng yêu cầu trong kỷ nguyên mới

Trong bối cảnh thành phố Đà Nẵng mở rộng không gian phát triển sau khi sáp nhập với tỉnh Quảng Nam, để “phát triển tối đa nhân tố văn hóa, con người Đà Nẵng toàn diện, có giá trị bản sắc riêng, nhân cách hoàn thiện, tuân thủ pháp luật, hội nhập quốc tế; giữ gìn và phát huy truyền thống quê hương, bản sắc con người xứ Quảng “Trung dũng, kiên cường, sáng tạo, nhân văn”, gắn với khơi dậy mạnh mẽ tinh thần yêu quê hương, đất nước, niềm tự hào, tự lực, tự cường, tự tôn dân tộc, khát vọng xây dựng thành phố phồn vinh, hạnh phúc”⁽²⁵⁾, việc xây dựng con người đặt ra những nội dung, nhiệm vụ mới cao hơn nhằm đáp ứng yêu cầu phát triển trong kỷ nguyên mới.

Thứ nhất, xác lập và cụ thể hóa mô hình, tiêu chí xây dựng con người Đà Nẵng trong kỷ nguyên phát triển mới

Để thực hiện yêu cầu “nghiên cứu, cụ thể hóa các tiêu chí, chuẩn mực, đặc trưng thành phố Đà Nẵng và con người xã hội chủ nghĩa hiện đại, giàu bản sắc, nhân văn, sáng tạo, tri thức cao,

văn hóa cao, thu nhập cao, quản trị cao, chất lượng cuộc sống cao”⁽²⁶⁾, cần nghiên cứu, hoàn thiện mô hình xây dựng con người phù hợp với bối cảnh của thành phố Đà Nẵng sau sáp nhập, mở rộng không gian phát triển, gắn với định hướng phát triển thành phố biển hiện đại, sáng tạo và hội nhập quốc tế. Mô hình này phải quán triệt sâu sắc quan điểm của Đảng về phát triển con người Việt Nam toàn diện; đồng thời phản ánh sự kết hợp hài hòa giữa các giá trị truyền thống của con người xứ Quảng với các giá trị hiện đại của xã hội công nghiệp, kinh tế tri thức và chuyển đổi số.

Trên cơ sở đó, cần cụ thể hóa mô hình thành hệ thống tiêu chí rõ ràng, khả thi, bao quát các phương diện: thể chất; tri thức, kỹ năng và năng lực nghề nghiệp; đạo đức, lối sống và trách nhiệm xã hội; năng lực sáng tạo, thích ứng và hội nhập; ý thức công dân đô thị và bản lĩnh văn hóa. Các tiêu chí cần bảo đảm tính khoa học và khả năng vận dụng linh hoạt theo nhóm đối tượng, khu vực, gắn với các phong trào, chương trình lớn của thành phố như “5 không”, “3 có”, “4 an”⁽²⁷⁾, xây dựng nếp sống văn hóa, văn minh đô thị.

Cùng với đó, đẩy mạnh tuyên truyền, phổ biến sâu rộng mô hình con người mới thành phố Đà Nẵng phát triển toàn diện, kết hợp giữa truyền thống: chân thành, mến khách và hiện đại: văn minh, thân thiện, sáng tạo và năng động, tạo sự thống nhất trong nhận thức và đồng thuận xã hội; đồng thời thường xuyên rà soát, bổ sung, điều chỉnh mô hình và tiêu chí cho phù hợp với yêu cầu phát triển và thực tiễn đời sống xã hội trong từng giai đoạn.

Thứ hai, đổi mới nội dung xây dựng con người theo hướng toàn diện

Xây dựng con người cường tráng về thể chất, có sức khỏe tốt, lối sống lành mạnh, đáp ứng yêu cầu lao động, học tập và cống hiến trong

điều kiện đô thị hiện đại. Nâng cao chất lượng chăm sóc sức khỏe nhân dân; phát triển mạnh phong trào thể dục, thể thao quần chúng; khai thác hiệu quả các thiết chế văn hóa - thể thao và không gian công cộng.

Xây dựng con người có trình độ tri thức cao, tư duy khoa học, năng lực làm chủ khoa học - công nghệ hiện đại; từng bước hình thành công dân số, có khả năng học tập suốt đời, thích ứng với chuyển đổi số, kinh tế tri thức và hội nhập quốc tế.

Chú trọng bồi dưỡng bản lĩnh chính trị, tinh thần dám nghĩ, dám làm, dám chịu trách nhiệm; khơi dậy tinh thần đổi mới sáng tạo, khởi nghiệp và khát vọng cống hiến. Đồng thời, xây dựng con người giàu lòng nhân ái, có đạo đức, lối sống nhân văn; biết chuyển hóa ý chí, khát vọng phát triển thành hành động và giá trị cụ thể, đóng góp cho sự phát triển của thành phố.

Quan tâm xây dựng con người phong phú về tâm hồn, có đời sống tinh thần lành mạnh, năng lực cảm thụ và sáng tạo văn hóa; chủ động lan tỏa các giá trị văn hóa tốt đẹp, góp phần làm giàu bản sắc văn hóa và hình ảnh con người Đà Nẵng trong hội nhập quốc tế.

Thứ ba, xây dựng và hoàn thiện cơ chế, chính sách xây dựng con người

Thành ủy ban hành nghị quyết chuyên đề về xây dựng và phát triển con người thành phố Đà Nẵng trong kỷ nguyên phát triển mới, tạo cơ sở chính trị thống nhất trong lãnh đạo, chỉ đạo nhằm nâng cao chất lượng nguồn nhân lực, đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững, hiện đại và hội nhập quốc tế của thành phố trong kỷ nguyên mới. Trên cơ sở nghị quyết, cụ thể hóa, tích hợp vào hệ thống chính sách, chương trình, đề án đồng bộ, khả thi trong các lĩnh vực giáo dục - đào tạo, y tế, an sinh xã hội, văn hóa, thể dục - thể thao, thông tin - truyền thông.

Xây dựng cơ chế phân công, phối hợp và chịu trách nhiệm giữa các cấp, các ngành; gắn trách nhiệm người đứng đầu với kết quả phát triển con người. Thiết lập cơ chế theo dõi, đánh giá, sơ kết, tổng kết định kỳ trên cơ sở hệ thống tiêu chí, chỉ số cụ thể; kịp thời điều chỉnh chính sách cho phù hợp với thực tiễn. Bên cạnh đó, tăng cường và ưu tiên bố trí nguồn lực tài chính cho phát triển con người; đồng thời đẩy mạnh xã hội hóa, thu hút các nguồn lực ngoài ngân sách một cách hiệu quả.

Thứ tư, tạo lập môi trường và các điều kiện bảo đảm để phát triển con người toàn diện

Tiếp tục đẩy mạnh phát triển kinh tế, tạo việc làm bền vững, nâng cao thu nhập và chất lượng đời sống người dân; chú trọng phát triển kinh tế số, kinh tế xanh, kinh tế biển, đổi mới sáng tạo, qua đó mở rộng không gian phát triển con người.

Xây dựng môi trường giáo dục - đào tạo bình đẳng, mở và linh hoạt; quan tâm đầu tư cho vùng ven, miền núi và vùng đồng bào dân tộc thiểu số; phát triển giáo dục toàn diện, gắn giáo dục đạo đức, kỹ năng sống, kỹ năng số và lý tưởng sống cho thế hệ trẻ.

Phát triển hệ thống y tế hiện đại, chăm sóc sức khỏe toàn dân; xây dựng môi trường sống an toàn, lành mạnh. Xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh, giàu bản sắc; phát huy vai trò chủ thể của nhân dân trong sáng tạo, lan tỏa và thụ hưởng các giá trị văn hóa. Bảo đảm an sinh xã hội bao trùm, không để ai bị bỏ lại phía sau; chăm lo các nhóm yếu thế, tạo nền tảng vững chắc để mọi người dân Đà Nẵng có cơ hội phát triển toàn diện.

3. Kết luận

Trong những năm qua, thành phố Đà Nẵng đã đạt nhiều thành tựu nổi bật trong xây dựng con người, hướng tới sự phát triển toàn diện, văn minh và thân thiện. Công tác xây dựng con

người ở thành phố Đà Nẵng đã thể hiện rõ quan điểm lấy con người làm trung tâm, mục tiêu và động lực của phát triển. Thành phố từng bước hình thành hệ giá trị con người Đà Nẵng mang bản sắc riêng, gắn kết hài hòa giữa các giá trị truyền thống và hiện đại. Trước yêu cầu phát triển trong kỷ nguyên mới, công tác xây dựng con người cần thực hiện các giải pháp đồng bộ, khả thi, phù hợp với định hướng phát triển nhanh và bền vững □

Ngày nhận bài: 12-02-2026;

Ngày bình duyệt: 12-3-2026;

Ngày duyệt đăng: 24-3-2026.

Email tác giả: phamgiang.hvct3@gmail.com

- (1) Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, t.10, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2011, tr.186.
- (2) Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, t.5, Sđd, tr.120.
- (3) Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, t.13, Sđd, tr.59.
- (4) Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, t.9, Sđd, tr.355.
- (5) ĐCSVN: *Văn kiện Đảng toàn tập*, t.47, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2006, tr.424.
- (6) ĐCSVN: *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI*, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2011, tr.76-77.
- (7) ĐCSVN: *Nghị quyết số 33-NQ/TW ngày 09-6-2014 của Ban Chấp hành Trung ương về xây dựng và phát triển văn hóa, con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững đất nước*, Hà Nội, 2014.
- (8) TOÀN VĂN: *Nghị quyết số 80-NQ/TW về phát triển văn hóa Việt Nam*, <https://xaydungchinhsach.chinhphu.vn>.
- (9) ĐCSVN: *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIV*, t.I, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2026, tr.99.
- (10), (20) Xem: Ủy ban nhân dân thành phố Đà Nẵng: *Đề án “Phát triển văn hóa - xã hội đồng bộ*

với phát triển kinh tế, chú trọng xây dựng con người Đà Nẵng văn minh, thân thiện, làm nền tảng xây dựng thành phố an bình, đáng sống, hình thành các giá trị bản sắc riêng, phù hợp với truyền thống, lịch sử, văn hóa của người Đà Nẵng giai đoạn 2022 - 2030, Đà Nẵng, tháng 12-2022.

(11), (25), (26) Thành ủy Đà Nẵng: *Báo cáo chính trị của Ban Chấp hành Đảng bộ thành phố trình Đại hội đại biểu lần thứ I Đảng bộ thành phố, nhiệm kỳ 2025 - 2030*, Đà Nẵng, tháng 9-2025, tr.28, 27, 27.

(12), (13), (14) Xem: Cục Thống kê: *Niên giám thống kê 2024*, Nxb Thống kê, Hà Nội, 2024.

(15), (16), (21), (22), (23), (24) Xem: Thành ủy Đà Nẵng: *Báo cáo Tổng kết 10 năm thực hiện Nghị quyết số 33-NQ/TW ngày 09-6-2014 của Ban Chấp hành Trung ương về xây dựng và phát triển văn hóa, con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững đất nước*, Đà Nẵng, tháng 5 - 2024.

(17) Xem: Chi cục Thống kê thành phố Đà Nẵng: *Niên giám thống kê thành phố Đà Nẵng 2024*, Nxb Thống kê, Hà Nội, 2025.

(18) Xem: Thành ủy Đà Nẵng: *Báo cáo kết quả thực hiện Quy chế dân chủ ở cơ sở năm 2024, nhiệm vụ trọng tâm năm 2025*, Đà Nẵng, tháng 12-2024.

(19) Xem: Nguyễn Đăng Hoàng: “Những chính sách an sinh xã hội giàu tính nhân văn, tạo sự khác biệt của thành phố Đà Nẵng”, Hội thảo khoa học *Tiếp nối truyền thống hào hùng Đà Nẵng vươn mình bước vào kỷ nguyên mới*, Đà Nẵng, tháng 3-2025.

(27) 5 không: không có giết người cướp của, băng nhóm tội phạm bảo kê, tín dụng đen và đòi nợ thuê; không có người nghiện ma túy không được kiểm soát trong cộng đồng; không có học sinh bị bạo hành xâm hại trong nhà trường, học sinh bỏ học, bị đuổi nước; không có người lang thang xin ăn; không có hộ nghèo có hoàn cảnh đặc biệt khó khăn. 3 có: có nhà ở; có việc làm; có nếp sống văn hóa, văn minh đô thị. 4 an: an ninh trật tự; an toàn giao thông; an toàn thực phẩm; an sinh xã hội.